

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

_____ Հայոց լեզվի և գրականության _____
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Հերմինե Բաբոյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 16 _____

«_15_» __մայիս__ 2023թ.

ՀԼԳ/Բ-009 «ԺՀԼ (Ձևաբանություն-1)» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն
Կրթական ծրագիր՝	011401.19.6 Հայոց լեզու և գրականություն
Որակավորման աստիճան՝	մանկավարժության բակալավր
Ամբիոն՝	Հայոց լեզվի և գրականության
Ուսուցման ձևը՝	Հեռակա
Կուրս/կիսամյակ՝	3-րդ / 2-րդ
Դասախոս՝	Արեն Սանթրյան, Շողիկ Ղուկասյան
Էլ. հասցե՝	arensantoyan@mail.ru , shoxerik@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
 - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
 - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
 - 14.2. Հարցաշար
 - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն-1» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական հիմնարար գիտելիքների մատուցումը, ապագա ուսուցչին ձևաբանությանը վերաբերող տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով զինելը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ներկայացնել գոյական, ածական, թվական, դերանուն խոսքի մասերը՝ ընդգծելով հայերենում դրանց ունեցած առանձնահատկությունները:
- Սմբապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական առաջադրանքներով:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները.

«Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն-1» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների հիմնավոր գիտելիքների առկայությունը ժամանակակից հայոց լեզվի նախորդ բաժիններից, ընդհանուր լեզվաբանությունից, ինչպես նաև՝ համադրական և կառուցվածքային ուսումնասիրություններ կատարելու հմտությունների առկայությունը:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը և /կամ կոմպետենցիաները.

«Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն-1» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

▪ Պետք է իմանա.

Խոսքի մասերի դասակարգման տեսությունները և հիմունքները: Խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները:

▪ Պետք է կարողանա.

Կատարել տեքստի ձևաբանական վերլուծություն, գտնել զուգաձևությունները, անկանոնությունները և սխալներն ու շեղումները:

▪ Պետք է տիրապետի.

Ձևաբանական վերլուծության մեթոդներին:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կրերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնչահանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)`

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)`

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների¹.

«Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն-1» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	6
Գործնական աշխատանք	10
Ինքնուրույն աշխատանք	104
Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն

¹ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել :

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները² .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են³

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր,

² Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարնագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

³ Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ձեռնարկներ և այլն):

- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝** իմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:
9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁴.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ծամաքանակն ըստ տեսակների		
		դասախոսություն	գործնական աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:	1	2	20
2.	Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային քերականական խմբերը: Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անեզական և անհոգնական գոյականներ: Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը: Արտաքին հոլովումներ: Ներքին և անկանոն հոլովումներ: Գոյականի առկայացման քերականական կարգը:	2	2	22
3.	Ածականը որպես խոսքի մաս: Որակական և հարաբերական ածականների տարբերակիչ գծերը: Որակական ածականների համեմատության աստիճանները: Համեմատության աստիճաներ չունեցող ածականներ:	1	2	20
4.	Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը:	1	2	20
5.	Դերանունը որպես խոսքի մաս: Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանուններ: Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանուններ: Դերանվանական հոլովում:	1	2	22
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		6	10	104

⁴ Նման է օրացուցային պլանին:

11. Ուսումնասիրողական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Մ. Աբեղյան « Հայոց լեզվի տեսություն	1965
2.	Ս. Աբրահամյան « Ն. Պառնասյան « Հ. Օհանյան « Ժամանակակից հայոց լեզու « հատոր 2	1974
3.	Մ. Ասատրյան « Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության հարցեր « Ա « Բ « Գ	1970 « 1973 և 1977
4.	Գ. Ջահուկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքները	1975
Լրացուցիչ գրականություն (ԼԳ)		
1.	Ա. Աբրահամյան « Հայերենի դերբայները և նրանց ձևաբանական նշանակությունը	1953
2.	Ա. Աբրահամյան « Բայը ժամանակակից հայերենում	1962
3.	Ս. Աբրահամյան « Ժամանակակից հայերենի քերականություն	1976
4.	Ս. Աբրահամյան « Չթեքվող խոսքի մասերը և նրանց բառական և քերականական հատկանիշների փոխհարաբերությունը ժամանակակից հայերենում	1960
5.	Ս. Աբրահամյան « Արդի հայերենի դերանունները	1956
6.	Էդ. Աղայան « Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը	1967
7.	Մ. Ասատրյան « Բայի սեռերը ժամանակակից հայերենում	1959
8.	Հ. Բարսեղյան « Արդի հայերենի բայի և խոնարհման տեսություն	1952
9.	Հ « Բարսեղյան « Մ. Աբեղյանի հինգ հոլովի տեսությունը և նրա հին ու նոր քննադատությունները	1976
10.	Գ. Գարեգինյան « Շաղկապները ժամանակակից հայերենում	1963
11.	Ս. Գյուլբուդաղյան « Թվական անունը ժամանակակից հայերենում	1964
12.	Ռ. Իշխանյան « Արդի Հայերենի հոլովումը և խոնարհումը	1974
13.	Հ. Հարությունյան « Ածական անուն « դերանուն	1976
14.	Ա. Մարգարյան « Արդի հայերենի կապերը	1955
15.	Ն. Պառնասյան « Քերականական համանունները ժամանակակից հայերենում	1979
16.	Գ. Սևակ « Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց	1955

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁵
1.	Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը:	Ձևաբանության առնչությունները բառագիտության հետ Ձևաբանության առնչությունները շարահյուսության հետ Ընդհանուրի եւ մասնավորի կապը Քերականական կարգ Քերականական կարգի արտահայտության միջոցներ	1	ՊԳ 1, 2, 3, 4
2.	Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:	Խոսքի մասերի շարահյուսական- գործառական դասակարգում Խոսքի մասերի իմացաբանական դասակարգումներ Խոսքի մասերի աստիճանական դասակարգում		ՊԳ 1, 2, 3, 4
3.	Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային քերականական խմբերը:	Վերացական եւ թանձրացական գոյականներ Անձնանիշ եւ իրանիշ գոյականներ Շնչավոր եւ անշունչ գոյականներ Հատուկ եւ հասարակ գոյականներ		ՊԳ 1, 2, 3, 4
4.	Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անեզական և անհոգնական գոյականներ:	Եզակի, երկակակի եւ հոգնակի թիվ Անեզականություն Անհոգնականություն Հաշվականություն	2	ՊԳ 1, 2, 3, 4
5.	Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը: Արտաքին հոլովումներ:	Հոլովների որոշման սկզբունքներ ուղղական հոլով Մեռական հոլով Տրական հոլով		ՊԳ 1, 2, 3, 4

⁵ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>Հայցական հոլով Բացառական հոլով Գործիական հոլով Ներգոյական հոլով</p>		
6.	Ներքին և անկանոն հոլովումներ: Գոյականի առկայացման քերականական կարգը:	<p>Արտաքին հոլովում Ներքին հոլովում Այլաձև հոլովումներ Իմաստային հոլովում Ձեւային հոլովում Ընդհանրական հոլովում Որոշյալություն Ստացականություն Դիմորոշություն Ցուցականություն</p>		ՊԳ 1, 2, 3, 4
7.	Ածականը որպես խոսքի մաս: Որակական և հարաբերական ածականների տարբերակիչ գծերը:	<p>Առարկայի անմիջական եւ միջնորդավորված հատկանիշ Որակական եւ հարաբերական ածականներ</p>	1	ՊԳ 1, 2, 3, 4
8.	Որակական ածականների համեմատության աստիճանները: Համեմատության աստիճաններ չունեցող ածականներ:	<p>Ածականի համեմատության աստիճաններ Ածականի փոխանունությունը Համեմատության աստիճաններ չունեցող ածականներ</p>		ՊԳ 1, 2, 3, 4
9.	Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը:	<p>Քանակական, կոտորակային, բաշխական, դասական թվականներ Թվականի կիրառությունը գոյականի հետ Թվականի փոխանունությունը</p>	1	ՊԳ 1, 2, 3, 4
10.	Դերանունը որպես խոսքի մաս:	<p>Դերանվանական հոլովում Դերանունների հարաբերակցությունը այլ խոսքի մասերի հետ Դերանունների տեսակների առանձնացման հիմունքները</p>	1	ՊԳ 1, 2, 3, 4
11.	Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանուններ:	<p>Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանունների առանձնահատկությունները</p>		ՊԳ 1, 2, 3, 4

12.	Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանուններ:	Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանունների առանձնահատկությունները		ՊԳ 1, 2, 3, 4
13.	Դերանվանական հոլովում:	Դերանվանական հոլովում: Դերանունների հոլովման և թվակազմության առանձնահատկությունները		ՊԳ 1, 2, 3, 4

12.2. Գործնական աշխատանքների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁶
1.	Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը:	Ձևաբանության առնչությունները բառագիտության հետ Ձևաբանության առնչությունները շարահյուսության հետ Ընդհանուրի եւ մասնավորի կապը Քերականական կարգ Քերականական կարգի արտահայտության միջոցներ	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4
2.	Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:	Խոսքի մասերի շարահյուսական-գործառական դասակարգում Խոսքի մասերի իմացաբանական դասակարգումներ Խոսքի մասերի աստիճանական դասակարգում		Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4
3.	Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային քերականական խմբերը:	Վերացական եւ թանձրացական գոյականներ	2	Քննարկում, գրավոր	ՊԳ 1, 2, 3, 4

⁶ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

		Անձանիշ եւ իրանիշ գոյականներ Շնչավոր եւ անշունչ գոյականներ Հատուկ եւ հասարակ գոյականներ		աշխատանք	
4.	Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անեզական և անհոգնական գոյականներ:	Եզակի, երկակակի եւ հոգնակի թիվ Անեզականություն Անհոգնականություն Հաշվականություն		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
5.	Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը: Արտաքին հոլովումներ:	Հոլովների որոշման սկզբունքներ ուղղական հոլով Սեռական հոլով Տրական հոլով Հայցական հոլով Բացառական հոլով Գործիական հոլով Ներգոյական հոլով		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
6.	Ներքին և անկանոն հոլովումներ: Գոյականի առկայացման քերականական կարգը:	Արտաքին հոլովում Ներքին հոլովում Այլաձեւ հոլովումներ Իմաստային հոլովում Ձեւային հոլովում Ընդհանրական հոլովում Որոշյալություն Ստացականություն Դիմորոշություն Ցուցականություն		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
7.	Ածականը որպէս խոսքի մաս: Որակական և հարաբերական ածականների տարբերակիչ գծերը:	Առարկայի անմիջական եւ միջնորդավորված հատկանիշ Որակական եւ հարաբերական ածականներ	2	Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
8.	Որակական ածականների համեմատության աստիճանները: Համեմատության աստիճաններ չունեցող	Ածականի համեմատության աստիճաններ Ածականի փոխանունությունը		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4

	ածականներ:	Համեմատության աստիճաններ չունեցող ածականներ			
9.	Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը:	Քանակական, կոտորակային, բաշխական, դասական թվականներ Թվականի կիրառությունը գոյականի հետ Թվականի փոխանունությունը	2	Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
10.	Դերանունը որպես խոսքի մաս:	Դերանվանական հոլովում Դերանունների հարաբերակցությունը այլ խոսքի մասերի հետ Դերանունների տեսակների առանձնացման հիմունքները		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
11.	Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանուններ:	Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանունների առանձնահատկությունները	2	Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
12.	Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանուններ:	Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանունների առանձնահատկությունները		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4
13.	Դերանվանական հոլովում:	Դերանվանական հոլովում: Դերանունների հոլովման և թվակազմության առանձնահատկությունները		Քննարկում, գրավոր աշխատանք	ՊԳ 1, 2, 3, 4

12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը ⁷	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁸
1.	Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:	Ռեֆերատ կամ զեկույց	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4 ԼԳ 16, 3
2.	Գոյականի առկայացման քերականական կարգը:	Ռեֆերատ կամ զեկույց	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4 ԼԳ 6, 12, 15
3.	Դերանվանական հոլովում:	Ռեֆերատ կամ զեկույց	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4 ԼԳ 6, 12, 16
4.	Որակական ածականների համեմատության աստիճանները: Համեմատության աստիճաներ չունեցող ածականներ:	Ռեֆերատ կամ զեկույց	Կիսամյակի ավարտ	Բանավոր հարցում	ՊԳ 1, 2, 3, 4 ԼԳ 13, 4

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում⁹

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	-
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

⁷ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

⁸ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

⁹ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁰:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության

¹⁰«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.):

միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Ձևաբանության ուսումնասիրության առարկան:
2. Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:
3. Գոյականը որպես խոսքի մաս, նրա իմաստային, ձևաբանական, բառակազմական առանձնահատկությունները:
4. Գոյականների իմաստային - քերականական տեսակները:
5. Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անհոգնական և անեզական գոյականները:
6. Գոյականի հոլովի քերականական կարգը:
7. Ուղղական և սեռական հոլովներ:
8. Տրական և հայցական հոլովներ:
9. Բացառական, գործիական և ներգոյական հոլովներ:
10. Հոլովում, հոլովիչներ, արտաքին և ներքին թեքում:
11. Իմաստային, ձևային և ընդհանրական հոլովումներ:
12. Ժամանակակից հայերենի հոլովումները և նրանց կազմությունը:
13. Անկանոն և այլաձև հոլովումներ: Զուգաձևությունները հոլովման համակարգում:
14. Առկայացման քերականական կարգը: Հոդերը որպես այդ կարգի քերականական արտահայտիչներ:
15. Ածականն իբրև խոսքի մաս, նրա իմաստային, ձևաբանական, շարահյուսական և բառակազմական առանձնահատկությունները:
16. Որակական և հարաբերական ածականները, դրանց տարբերակիչ գծերը:
17. Ածականի համեմատության աստիճանները, կազմությունը:
18. Թվական անուն, տեսակները:
19. Թվականների կազմությունը:
20. Թվականների գործածությունը գոյականների հետ:
21. Դերանունը որպես խոսքի մաս, դերանվան հարաբերակցությունը այլ խոսքի մասերի հետ:
22. Դերանվանական և անվանական հոլովում ունեցող դերանունները:
23. Անձնական դերանուններ, հոլովումը, կիրառությունը:
24. Ցուցական դերանուններ, եռանդամ հակադրությունը ցուցական դերանունների համակարգում:
25. Փոխադարձ դերանուններ:
26. Որոշյալ և ժխտական դերանուններ:
27. Անորոշ դերանուններ:
28. Հարցական դերանուններ:
29. Հարաբերական դերանուններ:

14.4. Գնահատման չափանիշները¹¹.

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ քննության ժամանակ:
- Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 5-ական միավոր գնահատմամբ.:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:

¹¹ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	011401.00.6 Մասնագիտական մանկավարժություն
Կրթական ծրագիր`	011401.19.6 Հայոց լեզու և գրականություն
Որակավորման աստիճան`	Մանկավարժության բակալավր

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/Բ-009, ԺՀԼ (ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ-1)			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	6
			Գործնական աշխատանք	10
	Ինքնուրույն	104		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական հիմնարար գիտելիքների մատուցումը, ապագա ուսուցչին ձևաբանությանը վերաբերող տեսական և գործնական-կիրառական կարողություններով և հմտություններով զինելը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u><i>Պետք է իմանա.</i></u> Խոսքի մասերի դասակարգման տեսությունները և հիմունքները: Խոսքի մասերի քերականական առանձնահատկությունները: ▪ <u><i>Պետք է կարողանա.</i></u> Կատարել տեքստի ձևաբանական վերլուծություն, գտնել զուգաձևությունները, անկանոնությունները և սխալներն ու շեղումները: ▪ <u><i>Պետք է տիրապետի.</i></u> Ձևաբանական վերլուծության մեթոդներին: 			
Դասընթացի բովանդակությունը	<p><i>Թեմա 1.</i> Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը:</p> <p><i>Թեմա 2.</i> Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները:</p> <p><i>Թեմա 3.</i> Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային</p>			

	<p>քերականական խմբերը:</p> <p><i>Թեմա 4.</i> Գոյականի թվի քերականական կարգը:</p> <p><i>Թեմա 5.</i> Անեզական և անհոգնական գոյականներ:</p> <p><i>Թեմա 6.</i> Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը:</p> <p><i>Թեմա 7.</i> Արտաքին հոլովումներ:</p> <p><i>Թեմա 8.</i> Ներքին և անկանոն հոլովումներ:</p> <p><i>Թեմա 9.</i> Գոյականի առկայացման քերականական կարգը:</p> <p><i>Թեմա 10.</i> Ածականը որպես խոսքի մաս: Որակական և հարաբերական ածականների տարբերակիչ գծերը:</p> <p><i>Թեմա 11.</i> Որակական ածականների համեմատության աստիճանները:</p> <p><i>Թեմա 12.</i> Համեմատության աստիճաներ չունեցող ածականներ:</p> <p><i>Թեմա 13.</i> Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը:</p> <p><i>Թեմա 14.</i> Դերանունը որպես խոսքի մաս:</p> <p><i>Թեմա 15.</i> Անձնական, ցուցական, փոխադարձ դերանուններ:</p> <p><i>Թեմա 16.</i> Հարցահարաբերական, որոշյալ և անորոշ դերանուններ:</p> <p><i>Թեմա 17.</i> Դերանվանական հոլովում:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական պարապմունքների ժամանակ՝ բանավոր հարցման, ինքնուրույն աշխատանքի, գրավոր աշխատանքների միջոցով և ընթացիկ քննության ժամանակ: ▪ Գործնական աշխատանքները՝ չորս հարցում՝ 5-ական միավոր գնահատմամբ.: ▪ Ինքնուրույն աշխատանքը՝ երկու հարցում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ:
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր՝</i></p> <p>Մ. Աբեղյան, Հայոց լեզվի տեսություն</p> <p>Ս. Աբրահամյան, Ն. Պառնասյան, Հ. Օհանյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, հատոր 2</p> <p>Ս. Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի ձևաբանության</p>

	<p>հարցեր, Ա, Բ, Գ</p> <p>Գ. Ջահուկյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի տեսության հիմունքները</p> <p><i>Լրացուցիչ՝</i></p> <p>Ա. Աբրահամյան, Հայերենի դերբայները և նրանց ձևաբանական նշանակությունը</p> <p>Ա. Աբրահամյան, Բայը ժամանակակից հայերենում</p> <p>Ս. Աբրահամյան, Ժամանակակից հայերենի քերականություն</p> <p>Ս. Աբրահամյան, Չթեքվող խոսքի մասերը և նրանց բառական և քերականական հատկանիշների փոխհարաբերությունը ժամանակակից հայերենում</p> <p>Ս. Աբրահամյան, Արդի հայերենի դերանունները</p> <p>Էդ. Աղայան, Ժամանակակից հայերենի հոլովումը և խոնարհումը</p> <p>Ս. Ասատրյան, Բայի սեռերը ժամանակակից հայերենում</p> <p>Հ. Բարսեղյան, Արդի հայերենի բայի և խոնարհման տեսություն</p> <p>Հ. Բարսեղյան, Ս. Աբրահամյանի հինգ հոլովի տեսությունը և նրա հին ու նոր քննադատությունները</p> <p>Գ. Գարեգինյան, Շաղկապները ժամանակակից հայերենում</p> <p>Ս. Գյուլբուդաղյան, Թվական անունը ժամանակակից հայերենում</p> <p>Ռ. Իշխանյան, Արդի Հայերենի հոլովումը և խոնարհումը</p> <p>Հ. Հարությունյան, Ածական անուն՝ դերանուն</p> <p>Ա. Մարգարյան, Արդի հայերենի կապերը</p> <p>Ն. Պառնասյան, Քերականական համանունները ժամանակակից հայերենում</p> <p>Գ. Սևակ, Ժամանակակից հայոց լեզվի դասընթաց</p>
--	--